СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 111. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 14. травня 1931. VOL. XXXIX. No. 111. Jersey City, N. J., Thursday, May 14, 1931. THREE CENTS.

ГУВЕР ОБМЕЖУЄ ВИДАТКИ НА АРМІЮ

УРЯДОВІ ЧИННИКИ ДАЮТЬ ДО ПІЗНАННЯ, ЩО КОЛИ ЕВРОПЕЙСЬКІ ДЕРЖАВИ ПРИСТУПЛЯТЬ ДО РОЗЗБРОЄННЯ, ТО БУДЕ МОЖЛИВІСТЬ НОВОЇ ДИСКУСІЇ В СПРАВІ СПЛАТИ ВОЄННИХ ДОВГІВ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер предложив кореспондентам широкий плян обмеження видатків на армію. Президент заявив, що приступає до ліквідації дальших 30 військових станиць у додатку до 23, які зліквідовано минулого року.

З заяви президента виходить далі, що всі ці обмеження робиться в першу чергу з потреби ощадности в державних видатках. А що президент підчеркнув потребу таких ощадностей в своїй промові до членів конґресу міжнародньої Торговельної Палати, і радив це зробити усім державам, то тепер дає добрий примір, редукуючи видатки на армію Злучених Держав.

З заяви президента виходить, що зліквідовані військові станиці, себто будинки і урядження, будуть ужиті на виховничі цілі, або на тюрми.

Особи, стоячі близько президента, додали кореспондентам до цеї заяви свої помічення, з яких виходить, що адміністрація не буде противна навіть ревізії справи сплати воєнних довгів, як європейські держави не видаватимуть грошей на збро́єння і приступлять до зменшення й обмеження збро́єння.

ПРОТИ КОМУНІСТИЧНИХ ВПЛИВІВ У ШКОЛАХ.

НЮ ЙОРК. — У міській раді дебатовано над тим, що підчас комуністичної демонстрації 1-го травня можна було бачити в поході молодих людей з таблицями „Сіти Каледж оф Ню Йорк", „Гонтер Каледж" і „Ню Утрехт Гай Скул".

Радний Джеймс Кірнен з Бруклина підніс, що це є ганьбою для цілого міста, щоби в такий спосіб зневажувано патріотичні почування Нюйорчан, та що толерується виступи збаламученої большевиками молоді, і то молоді, яка ходить до інституцій, удержуваних містом.

На внесення Кірнена ухвалено резолюцію, яка взиває „Борд оф Едюкейшен" видати відповідні зарядження, з яких виходило би, що на будуче буде прогнаний зі шкіл кождий ученик, котрий бере участь в того роду комуністичних демонстраціях.

АНГЛІЙСЬКА КОМПАНІЯ ДОСТАВЛЯЄ ДЕШЕВШЕ ВІД АМЕРИКАНСЬКИХ.

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки мусів замовити від британської компанії „Шел Ойл Компані" 4,620,000 бочілок нафти на суму 2,260,100, бо це була найдешевша оферта. Нафта ця є потрібна для американської фльоти. При контракті застережено, що вона мусить походити з американської землі.

ЗАДУМАЄ ПЕРЕЛЕТІТИ ОКЕАН 5 РАЗІВ.

НЮ ЙОРК.—Мартін Вронски, директор „Люфтганзи", заявив перед своїм відїздом до Німеччини, що в серпні розпічнеться літаковий пятьденний почтовий рух між Берліном і Бразилією. „Грах Цепелін", ветеран між кермовими кораблями, відбуде пять таких літів з Берліна до Бразилії.

ХОЧУТЬ ЗВАЛИТИ ВСІ ТЯГАРІ НА АМЕРИКУ.

НЮ ЙОРК. — Конгресмен Гемилтон Фіш твердить, що всі держави раді би звалити ввесь воєнний тягар на Злучені Держави і тому не хочуть платити довгів. Фіш є проти зменшення воєнних зобовязань і за високу охоронну тарифу.

ПОТРЕБА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ.

НЮ ЙОРК.—Сенатор Вагнер обстоює загальне забезпечення проти безробіття. Він каже, що таке забезпечення являється конечністю, бо американський нарід уже більше не стерпить таких неможливих відносин, серед яких йому доводиться тепер жити.

Це замало, каже Вагнер, щоби якась одна компанія, чи якийсь промисловець спромігся на таке обезпечення. Воно мусить бути обовязкове для всіх.

ВИБОРЧІ ПЛЯТФОРМИ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Ля Фолет є того переконання, що прогресові мають великі шанси на перепертя свого кандидата на президента при слідуючих виборах. Він каже, що виборча кампанія буде обертатися довкола безробіття і тарифи.

ПЯТЬ МОЛОДИХ ЗЛОЧИНЦІВ ПІДУТЬ НА ЕЛЕКТРИЧНЕ КРІСЛО.

ОЛБАНІ. — Апеляційний суд відкинув відклики в справі засуду на смерть пятьох молодих злочинців. Поновний засуд випав одноголосно. Всі пять згинуть на електричнім кріслі в Сінґ Сінґ.

ПРОГИБІЦІЯ НА ДРУГІМ ПЛЯНІ.

ОСТИН (Тексас). — Джует Шавс, голова Демократичного Народного Комітету, подає, що демократична партія приступить до виборчої президіяльної кампанії з економічною плятформою, як справою першої ваги. Прогибіція буде вважатися менше важною справою.

УРЯДОВЕ ПОТВЕРДЖЕННЯ НЕВІЛЬНИЦТВА В СССР.

„Вісти", орган правительства УСРР, оголошує новелю до карного кодексу, яка передбачає висилку на примусові роботи селян, котрі залягають з податками та з віддачею контингентового збіжжа. Тимсамим офіціяльний орган потверджує факт існування в СССР примусових робіт.

ТАЙНА ПРОТИСОВІТСЬКА РАДІОСТАЦІЯ.

З Москви сповіщають, що совітські власти вислали до Китаю комуніста Бурлакова, який має віднайти там законспіровану радіо-стацію ім. Кутепова. Та радіостація висилає постійно протисовітські комунікати, а часом трапляється так, що зараз після совітських комунікатів висилає свої і твердить, що совітські комунікати не згідні з правдою. Це, очевидно, лютить большевиків. Бурлаков шукає тайної радіостації в околицях Шангаю.

ЕПИСКОП ЛОЙД УСТУПАЄ.

Відомий зі своїх виступів проти „чужинців", саскачеванський епископ англіканської церкви, Лойд, уступить в червні з причини лихого здоровля. (Видно, здорово надсадився виступами проти Українців. — Прим. складача).

ВІННІПЕГ ПЕРЕСТАВ КЛОПОТАТИСЯ НЕЖОНАТИМИ БЕЗРОБІТНИМИ.

Вінніпеґський міський уряд допомоги безробітним заперестав дальшу реєстрацію безробітних нежонатих. На лісті допомоги знаходиться тепер їх 3,600.

ДОВГИЙ ЯЗИК.

Місис Горовіц у Шикаго пішла до судді жалуватися на свого чоловіка і при цій нагоді натякнула з пересердя, що чоловік перебуває нелеґально в Америці. Імміґраційні власти занялися справою ближче і ствердили, що містер Горовіц живе цілком леґально на землі Вашингтона і що власне його місис дісталася туди нелеґально з Канади. Тепер жде її депортація.

ТРЕВАЛІСТЬ ВІТАМИНУ В МУМІЇ.

Як довго можуть деякі матерії задержати свою фізіольоґічну силу, видно з отсього випадку. Трох учених, Кінґ, Розенгайм і Вебстер, розсліджували забальсамований мозок зперед 1,400 літ. В нім знайшли ерґостерину, яку деякі учені називають провітаміном, бо як ерґостерину насвітлювати кварцовою лямпою, то вона перемінюється у вітамін Д, який відограє дуже велику ролю при лікуванню хворобі кривухи. Як сильно ділає цей штучно створений протирахітичний вітамін, видно з того, що вистарчає розпустити одну дво-міліонову частину грама (0,001 — 0,002 мг.) насвітлюваної ерґостерини в оливі й цю порцію давати що дня рахітичному щурові, а хороба до двох або трох тижнів буде вилічена.

Згадані вчені ужили ерґостерини з мозку, забальсамованого перед 1,400 літами, до досвідів над звірятами. І показалося, що ерґостерина не втратила своєї сили проти кривухи, хоч властник мозку, з якого вибрано ерґостерину, перестав жити тому 1,400 літ.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У БЕРЛІНІ.

Заходом берлінської „Української Громади", що обєднює від 12 літ берлінських Українців без ріжниці поглядів, відбулося на перший день Великодня спільне свячене, на яке зійшлося коло 40 осіб, щоби здалека від рідного краю перевести разом кілька милих хвилин. Цьогорічне свячене, яке відкрив святочними бажаннями голова Т-ва д-р Зенон Кузеля, випало дуже гарно і сердечно. Миле враження зробила корпоративна участь студенського Т-ва „Зарево", яке зявилося у своїх красках та шапках. Гарно відспівані студентським хором пісні переносили думками та споминами усіх присутніх між своїх найближчих.

Дня 17. квітня 1931 р. відбулися Загальні Збори „Української Громади" в Берліні. По уділенню абсолюторії старому виділові вибрано новий, в якого склад увійшли: Проф. д-р Зенон Кузеля, голова; Я. Ярий, 1-ий заступник голови; інж. Шемет, 2-ий заступник. Членами виділу вибрано Чучмана, о. д-р Вергуна, інж. Капустяка, Макуха; до ревізійної комісії д-ра Мірчука, Чайку та Кожевникова. Рішено поширити організацію на цілу Німеччину і приєднати більше членів, занятих організацією сезонового робітництва, яке розкинене по цілій Німеччині без жадної опіки.

Яб.

ОДИН АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧАСОПИС СИЛЬНІШИЙ НІЖ УСЯ НАША УКРАЇНСЬКА ПРЕСА.

„Ню Йорк Таймс", що виходить двічі на день у Ню Йорку, має 1,500 редакторів, кореспондентів, співробітників та 2,000 друкарів. Увесь редакційний персонал дістає річно 176 мілйонів долярів винагородження. З редакції крім вище згаданого часопису виcилається денно що 7,000 листів, а телефонічних розмов мають редактори „Ню Йорк Таймса" 8,000 на день. Почтова оплата коштує редакцію 800 мілйонів долярів на рік. І чи не є це сильніший часопис ніж уся преса нашої нації?

КРАСКА СВІТЛА І ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ.

В наших часах, коли люди чимраз більше працюють не лише в ночі при штучнім світлі, цікаво є знати, яка краска світла є найбільше користна для продуктивности людської праці. Цим питанням займався В. Руффер. Досліди його виказали, що при загальнім освітленню цілого місця праці краска світла не має замітного впливу на швидкість і точність праці. Інакше мається справа, як освітлення місця праці є обмежене на мале місце, а дальша частина льокалю є не освітлена. Тут показалося, що жовте світло є найбільше сприятливе для продуктивности праці. Опісля наступають по собі краски світла: зелена, червона й синя. Вислідки праці Руффера погоджуються з дослідами Корфф-Патересена, який ствердив, що сила зору є найбільша при жовтім світлі, а найслабша при синім. Треба отже приймати з Руффером, що найбільше сприятливим для продуктивности людської праці є жовте освітлення робітень.

ПЕРШИЙ СКОРИСТАВ УКРАЇНЕЦЬ.

Як відомо, теперішня сесія манітобського сойму завела в тій провінції цивільні вінчання. Першим, що з того скористав, був Еміль Покрупа, Українець з походження.

НА 10 ЛІТ ТЮРМИ.

У Варшаві закінчився процес проти Полянського за бомбовий замах на большевицьке посольство в Варшаві. Жінка обвинуваченого зізнала, що він людина благородна та умово ненормальна. Полянський напр. що дня брав свою 2-літню дитину до театру, щоби в ній розвинути замилування до мистецтва. Також намовляв жінку поїхати з ним ровером до Індії. Дитину мали причепити в кошику.

На розправі відчитано також письмо до юґославянського премієра, в якому Полянський лайливими словами описує Польщу.

Оборонець вніс, щоби Полянського оглянули психіятри. Суд це внесення відкинув.

У висліді засуджено Полянського за намаганий замах на будинок посольства СССР на 10 літ тюрми та 600 зол. судових коштів.

Оборона зголосила апеляцію.

Після проголошення присуду Полянський вияв з кишені хрест і поблагословив ним суддів, кажучи: Хай вас Бог хоронить перед кровавими большевицькими катами.

ДЕЩО НОВОГО ПРО ТУБЕРКУЛЬОЗУ.

В останніх двох роках поробили лікарі деякі нові відкриття з обсягу туберкульози, цієї страшної хвороби, що нищить людство. Докторові Р. Сабінові вдалося добути з бактерій туберкульози речовину, яка, защіплена досвідним звірятам викликує у них типову туберкульозу, хоч самі бактерії не дістаються до їхнього тіла. Припускають, що ця речовина є тотожна з субстанцією, з якої складається охоронна обгортка туберкулічних бактерій. Ця обгортка є така відпорна на всі дотеперішні хемічні речовини, що досі не вдалося винайти ані одного ліку, що вбивав би самі туберкулічні бактерії. Якби дійсно було так, як припускають учені, то відкриття д-ра Сабіна мало би дуже велике значіння. Треба би винайти якусь хемічну сполуку, що розпускалаб охоронну обгортку туберкулічних бактерій, а тоді ліки ділали би безпосередно на них самих. Тоді лікування страшної туберкульози пішло би зовсім іншими шляхами.

Інший дослідник, д-р Андерсон, добув з бактерій туберкульози рід цукру, який для здорових звірят є нешкідливий, та хорих туберкульозу вбиває до кількох годин. Кожний рід бактерій творить свій власний рід цукру. Всі вони є до себе подібні, однак ріжняться між собою. І так, бактерії людської туберкульози витворюють інший рід цукру як бактерії туберкульози птичої або рогатої худоби. Дотеперішні досліди кажуть припускати, що саме в цих цукрах треба шукати отруї, яка поволі, крадькома вбиває організм. Якби лікарям удалося винайти ліки, що спиняли би витворювання туберкулічного цукру, хто знає, чи тим самим і не вбитоб самої туберкульози.

НЕМА ПЕРЕГОВОРІВ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ Й ПОЛЯКАМИ

УКРАЇНСЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОСУДЖУЄ ПЕРЕГОВОРИ ОКРЕМИХ ОСІБ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Українська парляментарна репрезентація оголосила комунікат, в якому повідомляє, що зі сторони Поляків було запропоновано почати переговори в справі українсько-польського порозуміння. Від Українців Поляки домагалися зложення заяви льояльности та відтягнення женевських скарг.

Українська парляментарна репрезентація не вважала можливим приняти предложень Поляків, а тому тепер нема ніяких переговорів між представниками українського народу та Поляками. Деякі окремі особи почнували „приватні" розмови з львівським воєводою Дунін-Борковським, але це не має ніякого зобовязуючого для Українців характеру. Політичне положення в Східній Галичині та в інших українських областях в Польщі не змінилося й годі надіятися поліпшення його способом внутрішних переговорів у Польщі.

УКРАЇНСЬКІ ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ В СОЙМІ.

ВАРШАВА (Польща). — Підчас засідань надзвичайної сесії сойму Український Парляментарний Клюб вніс низку інтерпеляцій, як наприклад: у справі голодівки 46 Українців, політичних вязнів у Львові; у справі зловживань при переведенню виборів до повітових рад у львівськім, станиславівськім і тернопільськім воєвідстві а також цілу низку в справі окремих випадків з часів „пацифікації" Галичини.

Ніякої з тих інтерпеляцій не обговорювано на засіданнях сойму.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ПОСОЛ У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Большевицький посол у Варшаві, Овсієнко, відвідав Львів. Він тут зложив офіційні візити польським представникам влади, відвідав польські інституції та організації, а також деякі українські установи. 25. квітня Овсієнко влаштував великий бенкет в готелю Жоржа для польських представників з наукового, культурного, політичного й громадянського життя.

Добре поінформована в залаштунково-урядовім польськім життю газета „Век Нови" подає, що посол В. Овсієнко приїздив до Львова в звязку з відкритим недавно в Києві протибольшевицьким заговором українських еміґрантів з Галичини. Далі газета каже, що радянські чинники бажали порозумітися з провідниками львівської влади й польського громадянства, вказати їм на українську небезпеку та заохотити їх до утворення „спільного польсько-радянського фронту проти українського націоналізму".

УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ ПРИ МУЗЕЮ В БЕЛЬГІЇ.

БРІСЕЛЬ (Бельгія). — Українська Національна Рада в Бельгії повідомляє, що 10. травня б. р. відбулося святочне відкриття Українського Відділу при Королівськім Військовім Музею в Брiселі.

Відділ містить памятки Української Армії, портрети визначних українських військових діячів, три манекіни в українських одностроях, зброю й т. п.

ОСУДЖУЮТЬ ЕПИСКОПА ХОМИШИНА.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — На зїзді „Рідної Школи" ухвалено висловити щиру подяку митрополитові А. Шептицькому за допомогу з церковних фондів в останньому році в сумі 40,000 злотих. Спеціяльна делеґація зложила на письмі подяку в імені Рідної Школи.

В дебатах промовці гостро нападали на станиславівського епископа Хомишина й критикували його за останній пастирський лист, який направлений між іншим і проти Рідної Школи.

МОНАРХІСТІВ ОБВИНУВАЧУЮТЬ У ПРОВОКАЦІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — Зі значними зусиллями владі пощастило припинити погром католицьких церков, монастирів, напади на священство, монахів та монахинь. В багатьох випадках у церковному й монастирському майні пороблено величезні шкоди й понищено багато цінних історичних церковних памятників.

Републиканська влада обвинувачує монархістів, а разом з ними й бувшого короля Алфонса, в тому, що вони спровокували виступи погромників. Своєю антирепубликанською пропагандою вони викликали незадоволення в масах, яке виявилося в погромі церков та монастирів.

КІНЕЦЬ КОМУНІСТИЧНОЇ РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ.

МОСКВА (СССР). — Оголошено декрет з підписом Сталіна та Молотова про знищення карток на купівлю ріжних виробів та річей, потрібних для населення. При помочі цих карток раціоналізувалося розділювання виробів, а також нормувалася ціна на них.

Тепер картки лишаються лише на харчі, а на інші предмети установлюється вільна ціна. Це приведе до великого подорожіння всього. Большевицький уряд рішив не допускати приватної торговлі, щоби всі зиски з продажі всього потрібного населенню по високих цінах ішли державі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 10, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
Full year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ПАЦИФІКАЦІЯ", СЕСІЯ ЛІҐИ Й ПОЛЬЩА

За тиждень має початися в Женеві сесія Ради Ліґи Націй. На порядку деннім цеї сесії мала би бути, по рішенню останньої сесії Ради, справа польських жорстокостей в Галичині. Рішення трактувати про цю справу в Лізі Польща приняла як страшний удар для себе: осьтут мало бути публичне признання, що трактування Українців Польщею не є внутрішньою справою Польщі, але міжнародньою справою держав, належачих до Ліґи.

Польща всіми силами пробує викрутитися не тільки від осуду „пацифікації", але й від самого судження справи перед Ліґою Націй. Як усякий злочинець, так і Польща старається передовсім протягнути справу. Як усякий злочинець, вона може тільки зискати від відложення справи. З відложенням справи звичайно виходить шкода позовникови. З бігом часу навіть найбільше пекуча справа забувається. Богато доказів з часом пропадає. Богато обвинуватців з часом тратять витревалість і відступають навіть від найслушнішої справи, що затягається. Тому то Польща стала передовсім грати на відложення справи.

Для цеї цілі Польща використала ті жалоби Українців, що наспіли пізніше, вживаючи до цього статута Ліґи Націй по котрому всяка жалоба національної меншини має бути предложена до відповіди тій державі, проти якої вона звернена. Знаючи цю польську гру, „Свобода" свого часу звернула увагу української іміграції в Америці на те, що нові українські жалоби з Америки можуть бути вжиті Польщею якраз для усунення „пацифікації" з порядку дня найблизшої сесії Ліґи Націй. Пишучи цю увагу, „Свобода" не представляла собі, що можуть знайтися такі люди, які можуть сумніватися в слушність цеї остороги, або які могли би сумніватися в мотив уваги. Та сталося те, що виглядало неможливим. Знайшовся „Дзвін", орган українсько-американської греко-кат. церкви, який далі радить слати петиції до Ліґи Націй.

Замісць давати докази слушности свого становища, „Дзвін" напав лайкою на „Свободу" за те, що вона не радить **тепер вносити ніяких петицій, бо їх Польща може вжити для відложення „пацифікації" на найближчій сесії Ліґи Націй.**

Лайка „Дзвона" ставить його між тими, з якими дискусії не ведеться. Всеж таки, щоби баламутство не ширилося, „Свобода" ще раз підчеркує, що вона вважає своє становище слушним. „Свобода" також певна, що читачі „Свободи" добре зрозуміли слушність її становища та мотив її виступу.

Хоче „Дзвін" слати невідподальні просьби, хай шле. Наше діло було сказати, що розумні коло соломи з вогнем не граються.

КОНҐРЕСИ РАД.

Як і треба було сподіватись, компартія здобула бажану собі перемогу підчас чергових виборів до Рад. Не диво, бо в умовах пролетарської диктатури та на підставі штучної виборчої системи населення позбавлене можливости виявити свою справжню волю. Крім того не слід забувати, що до 20% населення позбавлено виборчих прав, а понад 20% з ріжних причин не взяло участи у виборах.

Дійсно на Совітській Україні протягом перевиборів Рад в 1931 р. взяло участь у виборах всього 11.6 міліонів виборців, або лише коло 60% всеї тої людности, яка по европейських краях звичайно посідає виборчі права.

Характерно також, що у виборах до сільських рад, яких на Совітській Україні нараховується коло 11 тисяч, взяло участь понад 9 міліонів душ, обравши 325 тисяч членів сільських рад, тоді як у виборах до міських рад взяло участь до 2 міліонів душ, обравши 18.5 тисяч членів міських рад.

Тимчасом XII. Всеукраїнський Конґрес Рад, який відбувся при кінці лютого 1931 р. в Харкові, в наслідок штучної виборчої системи мав такий склад: на 943 депутатів Конґресу від міст було 270 депутатів, а від районів лише 658 депутатів. З того за соціяльним складом депутатів робітники складали 52% (справжніх робітників від варстатів лише 20%), службовці 12% і селяне всього 36%; тимчасом селяне складають 80% населення Совітської України). Між іншим з усіх депутатів чоловіки складали 82%, а жінки 18%.

Не дивно також, що в наслідок виборчого терору в склад депутатів Конґресу було 70% комуністів і тільки 30% безпартійних. І це в той час, як уся компартія України нараховує лише 300 тисяч членів або 1% населення України.

Цікаво зазначити, що по національному складові депутати Конґресу розподілялись так: Українці складали 69% (тимчасом Українці складають понад 80% населення Совітської України), Росіяне 16% (останні складають лише 8% населення), Жиди 8% (супроти 5% населення), Поляки 2% (супроти 1% населення), Німці 1.3%, Білоруси 1.2% та інші 2.5%.

Всеукраїнський Конґрес Рад лише формально є найвищим органом Совітської України і не відіграє в країні належної йому ролі. Так він протягом тижня вислухав ріжні доповіді представників Совітського уряду і, як звичайно, затвердив всі його проекти та директиви компартії. Між іншим затверджено також новий адміністративний поділ Совітської України, на підставі якого вона матиме надалі 360 районів та 20 міських рад, безпосередньо підлеглих харківському урядові.

Крім того він обрав новий Всеукраїнський Виконавчий Комітет у складі 427 членів та 327 делеґатів від Совітської України на VI. Всесоюзний Конґрес Рад, а також представників до складу Ради Національностей Центрального Виконавчого Комітету Совітського Союзу. На цьому роля XII. Всеукраїнського Конґресу Рад власне й закінчилась.

Негайно після закінчення праці Всеукраїнського Конґресу Рад відбулася перша сесія нового Всеукраїнського Виконавчого Комітету, який затвердив склад уряду Совітської України на чолі з п. Чубаром, а також обрав президію Всеукраїнського Виконавчого Комітету на чолі з п. Петровським, яка виконує функції цього Комітету в часі поміж його сесіями (ці останні відбуваються раз на рік).

На початку березня 1931 р. відбувся в Москві VI. Всесоюзний Конґрес Рад під головуванням Калініна, який в своїй промові зазначив, що підчас останніх перевиборів Рад Совітського Союза скількість виборців піднеслась до 61 міліонів душ (72% всіх виборців), з яких по містах було 13 міліонів, а по селах 48 міліонів. Проте за соціяльним складом із всього числа делеґатів VI. Конґресу (1570) робітників було 54%, селян 26% і службовців 20%. Між іншим на Конґресі було 80% чоловіків, та 20% жінок.

Характерно, що і на Всесоюзному Конґресі Рад делеґати комуністи складали 75%, а безпартійні лише 25%.

Тому не дивно, що цей Конґрес в свою чергу вислухав ріжні доповіді представників совітського уряду та ухвалив бажані для компартії постанови. Між іншим сконстатовано, що пятирічний господарський плян переводиться в життя совітською владою з таким темпом, що його можна буде реалізувати протягом ближчих двох років, цебто за 4 роки, а не за пять. Таксамо ухвалено закінчити колективізацію селянських господарств до 1933 р. Крім того Конґрес приняв до відома ті зміни конституції, на підставі яких значно поширюється компетенція Всесоюзного Уряду та взагалі зміцнюється господарська централізація в Совітському Союзі.

Нарешті Всесоюзний Конґрес Рад обрав новий Центральний Виконавчий Комітет Союзу, який складається з членів Союзної Ради в скількости 472 делеґатів та Ради Національностей в скількости 138 делеґатів. Необхідно зазначити, що членів Союзної Ради обирає Всесоюзний Конґрес безпосередньо, а членів Ради Національностей лише затверджує, бо останніх вибирають совітські „незалежні" (нпр. Україна, Білорусь і т. д.) та автономні республики (нпр. татарська, башкирська і т. д.) і автономні области (нпр. кальмицька, черкеська і т. д.) Совітського Союзу. Цебто Центральний Виконавчий Комітет складається з 610 членів.

Після закінчення праці Всесоюзного Конґресу Рад відбулась перша сесія новообраного Центрального Виконавчого Комітету, на якій було затверджено склад Ради Комісарів Совітського Союзу на чолі з п. Молотовим та вибрано президію Центрального Виконавчого Комітету на чолі з п. Калініним. Власне ця президія і відіграє досить значну ролю в законодавстві Совітського Союзу, працюючи у щільному контакті з Центральним Комітетом компартії.

Одним словом, відбулася чергова совітська комедія, бо все сталось так, як того „бажало Політбюро компартії на чолі з п. Сталіним. Так було раніще, так буде і в будуччині, поки нарешті раньше чи пізніше не загине сама совітська влада на Сході Европи.

Я. Д.

УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ.

Найбільшим джерелом українських невдач по всіх заселених Українцями землях є брак мужескости в нас, з окрема ж у нашої інтеліґенції. Мужескість має характер, щоб сказати в рішучі хвилини „так" або „ні". Мужескість має волю, щоб приняти світ, як він є вдійсности, а не як його хотілось би бачити. Мужескість має ясний погляд, щоб бачити світ без оман, які схлібляють у таємному бажанню вигоди. По мужески бачити, по мужески відчувати, по мужески ділати, ось три прикмети, яких не бракує нашому народови, але великій частині інтеліґенції.

Спостерігаючи її сучасний стан, хочеться порівняти його з ментальністю (духовістю) наших минулих віків. У нас багато говорять про шановання традицій. Але традиції не є вишивані сорочки, ні навіть Шевченкові концерти, на яких домінує настрій: „сиди і нічогісінько не жди!" Відсвіження традицій це й не писання драм, чи повістей, де в постаті стародавних героїв вкладається перечулену душу сучасного „шенґайста". Відсвіжити традиції значить стоваришування з духом старих часів, коли люди дивилися на світ не як на ідилю, а на життя як на непевний герць. „Коли ти побідиш, візьмеш моє майно, і мою жінку, і мої діти, та мою землю; а коли я побіджу, візьму все твоє!" Так в „Літописі" говорить Редедя, і відповідає йому Мстислав: „Най буде так!"

Той самий світогляд у памятниках київської доби, коли князь міг сидіти або на „сідлі золотім", або на „сідлі невільницькім", бо третього не знала та епоха. Нашу сучасну літературу захоплює дуже проблема змагання „чоловіцтва із звірством". Але автор „Слова о полку Ігоря", наприклад, ще ділеми не знає. Його герої самі „як сірії вовки", полями скакали, „шукаючи собі чести, а князеви слави", шукаючи місця, де проллять дорогоцінне вино на пирі половецькому...

Сучасна мудрість голосить терпимість до ріжнодумців. Але люди сивої давнини людей иншої віри інакше не звали, як „поганці" або „бісові діти"... Ми всі менше більше поклоняємося догмі інтернаціональної гармонії, СССР і Паневропи, але наприклад Йосиф Тукальський, митрополит київський (XVII. віку) писав в одним листі: „ворогови твоєму віри ніколи не дай". А з ним думав і загал його краю.

Думки цього загалу відбиваються у Величка. Його „нарід мужний і лицарський", що „за давні вольности свої завше, навіть і з своєю власною загибіллю" обстає. Наскільки в нім любов до абстрактних вартостей переважала любов до дочасних вигід... „Аматорів вигоди" називає тодішнє покоління устами П. Дорошенка „утлими веприми", що „своїм власним тільки порахуються промислом". І поняття про дисципліну було тоді інше: на виправах морських кождого пяного просто викидали за борт...

Подібнеж суворе було відношення до власних Ефіяльтів. Тепер не сміє бути „примусової національности"; хто Українець, Українець, а хто москвофіл, москвофіл. Свобода совісти! Але в нашім „темнім середновічу" було інакше... Вертав отаман Сірко з кримського походу із здобиччю і бранцями, серед яких були й „Туми", потатарчені полонянники українські. В певнім місці предложив їм Сірко, хто хоче, хай з козаками на Україну мандрує, хто ні, до Криму вертає. Частина Тумів завернула, але наздігнав їх Сірко і вирубав у пень, промовляючи: „Простіть нас, браття, а самі спіть тут до страшного суду Господнього замісць того, щоб плодитися вам у Кримі між бісурманами на наші християнські, козацькі голови і на свою вічну без хрещення загибіль". (Літопис С. Величка). Не поручаємо в нашім часі метод Сірка, але скільки то є довкола нас цих Тумів, яких не фізично, але бодай політично і товарисько давно пора покласти спати. Але, на жаль, віки „темного середновічча" минули для нас...

Останньою (перед упадком царату) луною спалахнув той старий світогляд на Україні XVII. віку, коли зі злобою писав до цариці в 1760 р. намісник на Україні ґраф П. Румянцев про наших предків: „Ця невелика частина людей інакше не відзивається, як тільки, що вони зі всього світа визначні люди, і що нема ніде ані сильніщих, ані відважніщих, ані розумніщих, і ні нема ніде нічого гарного, нічого корисного, нічого прямо свобідного, що могло би їм придатися, і що все, що в них є, це найліпше".

Катехізм шовініста? Ні, народу, гордого на свої установи, котрий їх шанує, який не шукав у сусіди, як це робили наші соціялісти в XIX. віці у Росії, взірців для свого життя культурного, соціяльного, політичного і церковного, який щільно замикав входові брами своєї культури проти інвазії чужих доктрин, довірчиви лише свому інстинктови, а не чужій прекрасній і облудній фразі... Поки ми цей інстинкт мали, поти були нацією.

Як далека була душа генерацій, в яких повстав той світогляд, від душі сучасної інтеліґенції. Якою твердою була тоді життева школа, що вчила тої твердої мудрости!

Д. Д. („Л. Н. В.")

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

В телеґрамі з Канади про дебату про польські звірства в канадійськім доміняльнім парляменті подано, що посол Михайло Лучкович представляє округ Веґревил, Манітоба, а має бути Веґревил, Альберта.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю 17 травня, в годині 12.30 в полудне, в Укр. Нар. Церковній Гали. Обовязком є кождого члена прийти на сей мітінг. Уряд завважає, що члени мало приходять і спізняються на мітінги. Взивається довжних членів прийти і заплатити свої залеглости, бо уряд не буде ходити по хатах колектувати. Коли не можете платити через безробіття, то прийдіть на мтінг і повідомість про се, бо інакше уряд поступить з довжними членами після статута. — Іван Магас, рек. секр.

Д-р А. Т. Кібзей.

СПОМИНИ З ПОБУТУ НА УКРАЇНІ.

(5)

Такі думки снувались мені в голові, коли я станув на залізничім пероні в Києві. Схопив я в руки мою валізку, перейшов через один залізничий тор чи два та ось вже й найшовся в середині стації. Чи слідила за мною яка „чека" чи поліція — не знаю. Можливо, що не був я для них інтересний. Ніхто не питався, відки я приїхав ні куди йду. З товпою подорожних й я перейшов через головну галю (ждальню). Тут була сила народу. Люде стояли й сиділи; одні на лавках, другі таки на підлозі з усякими пакунками та звоями річей на колінах чи на підлозі. Деякі вешталися по галі то сюди то туди. Чекали на надходячий поїзд. Тяжко було передертися через товпу. Залізничого білету від мене ніхто не відбирав; не бачив я ніякого бюра ні урядовця відбору білетів від прибувших пасажирів. І не спамятався, як я вже станув по другій сторонї стації. Я сподівався, що побачу автомобіль чи — як у нас називають — „тексікеб", але на моє здивування автомобілю ніде не було. Зате стояло на вулиці в довгому ряду дуже багато звичайних типових російських візків чи бричок однокінних, з каблуками над шиями коней. Візники або „ізвощики" (так їх там називають) бігали як попарені та кричали до подорожних, щоб їх винаняти до перевізки до готелів чи до мешкань. А знову інші, з відзнаками на грудях, хотіли переносити пакунки та багажі. Тяжко було зорієнтуватись, кому й що дати в руки та до кого говорити. На останку я таки не міг відпекатись від якогось Москаля, що вже ціпко тримав мою валізку в руці та запевнював, що завезе мене до найкращого готелю. Я питався його, котрий готель найкращий у Києві. Сказав мені, що є два. Є т. зв. „Красний Дом", а другий — се „Континенталь", але „Континенталь" ліпший, бо колись — мовляв — там мешкали царі, буваючи у Києві. Так я й сказав, що ось поїдемо до „Континенталь".

В дорозі до готелю.

Всів я в бричку-однокінку. Москаль поганяв коня. Ми їхали вулицями міста до готелю. Переїздили через Бульвар Шевченка. Сонечко саме заходило. Світел в місті ще не було видно. Звернули ми на вулицю Воровського, що колись „Хрещатиком" називалась, та заїхали на бульвар Карла Маркса (передше „Миколаївська") і ось вже і станули перед готелем. (Майже всі назви важніших вулиць міста перемінено, на революційні назви). Мій „товариш" — візник показав мені готель. Зліз я з брички, взяв валізку в руки та спитався візника, скільки йому належиться за перевіз. Він повідав мені чисто по російськи, все „да" та „да", та зажадав від мене 10 рублів. Я здивувався, бо уважав цїну високою та звернув йому увагу, що забагато рахує. Ціла їзда тревала всего 15 до 20 мінут! Москаль давай тоді показувати мені, що у нього дуже добрий кінь, що бричка має гумові обручі на колесах і не трясе... А до того він зауважав, що у мене американська валізка, бо казав: „Да, таваріщ з Америки, деньгі має..." І можливо був би я заплатив йому 10 рублів, але на щастя не було у мене змінного гроша. Так я й попросив „товариша", щоби зачекав аж зміняю гроші. З валізкою в руках перейшов я хідником до готелю. — Ну—думаю собі — я вже між Українцями, бож се „українська держава", а знаючи, що урядова мова тут українська, я з великою відвагою й самопевністю приступив до урядовця та промовив до сидячого за бюрком урядовця українською мовою: „Добрий вечір!" У мене аж серце забилось з радости, що бодай у першім готелі в Европі буду міг з готелевою службою говорити рідною мовою. Якже я здивувався, коли той Москалиско відповів: „Здраствуйте" чи як там — по московськи. Розуміється, я в душі почув себе обидженим, що не почув української відповіди. Та не було часу на жалі. Мій „товариш" на дворі чекав на рублі. Так я й зараз зачав розмову з урядовцем, чи не зміняв би він мені грубшого грошевого банкноту, щоб можна заплатити візникови за перевіз. При тій нагоді запитав я його, скільки звичайно платиться за перевіз зі стації до сего готелю. Відповів мені, що то залежить від угоди з „товаришем"-візником, — одначе не більше як три рублі. Коли я сказав, що „товариш" хоче 10 рублів, урядовець здивувався та каже: „А ви не годились?" Відповідаю: „Ні!" (Говорив вже до мене поламано українською). Сердечно розсміявся він та сказав, що коли я не годився з „товаришем", то мушу заплатити йому скільки сказав. Але — каже — се дуже много, а вже ж 5 рублів забагато! Так я й рішився більше як 5 рублів не дати „ізвощикови." Виміняв я гроші і вийшов на двір. Москаль все ще сидів на бричці та посвистував. Приступив я скорим кроком до нього і відважно — неначе якийсь „герой" — та щоб йому приподобатись, кажу: „Да, товаришу, 5 рублів дам вам, це досить, більше не маю!" І дав йому 5 рублів. Москаль не хотів їх приняти. Я кинув гроші йому на коліна і рішучо заявив, що більше не дам, бо не маю. Обернувся я й відійшов. Москалиско ще щось воркотів, кляв, кричав, але поки я дійшов до дверий готелю, то він вже луснув батогом по коню та поїхав. От і „хитрий малорос з мене" — подумав я собі — ніби „перехитрив" Москаля, тай не дуже...

В готелю.

В готелю я знову приступив до урядовця, що вже стояв біля моєї валізки, і сказав йому, що хочу тут мешкати та спитався, чи має кімнату для мене. Він наперед попросив мене о пашпорт; пильно переглянув його. Врешті знайшов російську візу, перечитав все, пошукував дальше, а коли нічого більше не знайшов у пашпорті, видивився на мене дуже здивованими очима тай каже: „Да, товаришу, вам не возможно мешкать у Києві!" Спершу я не зрозумів, чого він хоче. Беру пашпорт та показую ще раз радянську візу зі Львова. А Москаль каже: „Да, да! То єсть лиш дозвіл на візд, а щоб вам можна замешкать в місті, то мусите ще мати особенний дозвіл від ГПУ". Я став допитуватися його про дальші інформації, де й як такий дозвіл одержати та довідався, що треба було мені перше зайти на поліцейську стацію ГПУ і що аж там мали дати мені дозвіл на побуток у Києві. А тут якраз мене захопила субота, коло 9 вечером, тоді коли уряди вже були зачинені. Якіж то несподіванки стрічають чоловіка в дорозі! Чому не поучив мене про се консулят тоді, коли я візу у Львові брав?

(Дальше буде).

Шабасові свічки горіли в хаті Нафтули Бардаха. Бардах оповідав свому молодому приятелеві Морткові Кнобльові про чуда та побожність сільського рабіна:

— Чи ти повіриш, Мортку: що ранку замикаєтся рабін цілий тиждень у своїй хаті, там читає вчені книги — не їсть, не пе, не спить — а цілісенький тиждень розмовляє з всемогучим Богом!

— Хто тобі це говорив, Нафтуло?

— Сам рабін!

— Він сам? Ну, то може рабін брехав?!

— Брехав? Абож то всемогучий Бог розмовляв би з брехуном?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВРАЖІННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ ВИСТАВИ В МЕТРОПОЛИТЕН ОПЕРА ГАВС.

Завдяки п. Василеви Авраменкови і його школі народних танків відбулася величава вистава тихже танків в Метрополитен Опера Гавс, про яку ще й досі всюди балакають, якою ще досі одушевляються, яку ще й досі критикують і розбирають на ріжні лади.

Вистава танків була обдумана під моттом „За Україну", себто як національна маніфестація аспірантів української танкової штуки. І така спроба такої маніфестації, спроба дати більше понад окремі танкові точки, цікаві з етнографічного огляду, цілком удалася. Публику захопили розмах і краса танки п. Авраменка, наших дітей і дорослих громадян, зарепрезентований дорогої ділянки галузи фолькльору і народної творчости — народним танком, а його піонірами п. Авраменком.

Ясність і простота думки і переведення, мусіли захопити кожного глядача (який на жаль досі не все мав нагоду бути глядачем) і немов гіпнозою заволоділи публикою. Тепер вже по якомусь часі люди трохи витверезилися, крім слушних похвал, даються чути і закиди на адресу вистави:

1) Танки як такі, як і музика ... покищо в сирому стані. Вони одноманітні і не достаточно вишляхотнені.

2) Імпровізований місцями характер вистави.

3) Забомбастичний апель до патріотизму публики.

Хоч як ті закиди до певної міри правдиві, не треба бути дрібничковим, але вирозумілим. Треба пошанувати працю і посвяту в організації такого великого діла в протягу кількох тижнів. Хіба матеріяльні обставини позволяють п. Авраменкові систематично і спокійно над своєю школою і собою працювати? На жаль, його треба в якнайкоротшому часі свою танкову армію зреквірувати і вишколити. І як під таким кутом дивитися, і взяти під увагу енергію, патріотизм і віру в свої сили п. Авраменка, то не тільки забуваються недостатки вистави, але приходиться до переконання, що п. Авраменко не тільки здобув американську Україну, але запалив її до віри в силу українського духа і до віри в кращу будучність.

Але хіба у виставі не було таких незабутних моментів, як приміром танок малесенької дівчинки, чи танок білісеньких чумаків, чи сольовий танок п. Авраменка?

За недостатки вибачмо. Сам п. Авраменко добре їх знає, як теж знає, що дорога до досконалости йде через глибоке знання і напружену важку працю. Хай йому стелиться дорога до успіху.

Хор під управою п. Кириченка робив добре враження і помимо того, що місцями інтонація, як це звичайно в непрофесіональних хорах буває, була досить нечиста, дав те, що було при таких обставинах в його силах.

Мені особисто жалко професіональних співаків-солістів тому, що їх продукції на тлі стихійної простоти танків і краси українських костюмів робили враження претенсіональности. І публика цю дісгармонію інстинктово відчула. І мені особливо жалко за паню Гребенецьку, якої голос іде так дзвінко — так мягко красу думи з Тараса Бульби, що вона сміло була би гордістю тої самої Метрополитен Опери.

І цей виступ, це ясна проява національної свідомости нашої публики, яка піддержала пробу енергічного ентузіяста зблизити танковий народний матеріял до ідеалу, який називаємо мистецтвом. Тільки дальше! Вперед!

Роман Придаткевич,
Ню Йорк, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Тим, що допомогли вивести український балет.

Ювилейний Комітет Українського Національного Танку, що дав почин до виведення українського балету в Метрополитен Опера Гавс у Ню Йорку, в суботу, дня 25 квітня 1931, почувається отсим до обовязку висловити свою подяку тим всім, що взяли участь в підготовці до згаданого виступу. Їх успіх — се успіх українського мистецтва і успіх української іміґрації в Злучених Державах.

Наш балетмайстер, Василь Авраменко, вляв віру в своїх учнів-танцюристів і танцюристок, що сею дорогою вони здобудуть імя Україні і самі стануть гордитися іменем Українців. Коли на його зазив приїхали до Метрополитен Опери в Ню Йорку танцюристи з кільканацятьох місцевостей, у такім віддаленні, як: Бостон, Ютика, Ром, Йонґставн, Шикаґо і з ріжних місцевостий довкруги отих міст, то сі танцюристи є тепер свідомі сього, що без їх участи балетмайстер Авраменко не міг був осягнути такого успіху, якого ми всі тепер є свідками. Свідомість сього, що кождий танцюрист — той, що танцював сольо, як і той, що лише брав пасивну участь для прикраси у виступі — однаково причинився до звеличання українського імени, нехай ся свідомість буде найліпшою нагородою для самого учасника, його батьків і сеї громади, котра виплекала таких дітей українському народови.

Члени Хору, що виступив під збірним іменем Українського Народнього Хору під проводом Юрія Кириченка, і складався зі співаків Хору Бандурист в Ню Йорку, хору Будучність в Нюарку, хору з Пасейку і поодиноких талановитих співаків з инших місцевостей, здобули собі імя, на яке заслужили своїми таланами та працею. Наші солісти: пані Марія Гребенецька, пп. Петро Ординський і Володимир Ділов дістали своє признання від критиків. Все те виказує, що український нарід має таланти-скарби, з якими час було вийти на світову сцену.

Ті одиниці, які з укриття допомагали в організаційній праці чи то при школах Національного Танку, чи при аґітації для розголосу, чи в кравецькій робітні Федора Бражника, що взяв на себе обовязок пошити всі потрібні костюми, всі вони нехай почуваються гордими з сього, що їх праця була частиною величкої праці.

Українська національна преса, в першій мірі Свобода й Америка, а дальше Україна, Дніпро, Канадійський Фармер, Український Голос, а в части й Народна Воля й інші часописи, переконали український загал, що виступ у Метрополитен Опері є виступом українського народу зі своїми цінностями перед собою самими і перед чужими. Колиж український загал прибув масово то Метрополитен Опери, щоби подивитися на свої власні осяги на полі мистецтва, то сей загал бачить самий, що лише дорогою безупинної праці можна осягнути бажані успіхи. Витрати, зроблені на виступ у Метрополитен Опері, є лише ознакою життя українського загалу в Америці і тому вони є природними, а проте і конечними видатками.

Були однак і такі, що дали більше, ніж дали инші. Ними є в першій мірі самі танцюристи, котрі дали працю і покрили самі кошти дороги; ними є родичі танцюристів; такими є ті школи Національного Танку й Громади дальші, що фінансово допомогли підписаному Комітетови в грошевих трудноща і прислали свої жертви; такими є ті працівники, що давали свою працю, не оглядаючися на матеріяльну винагороду, бо мали лише високу ціль на оці.

Всім тим, що допомогли Ювилейному Комітетови у виконанню історичного діла, а то виставленню українського балету в Метрополитен Опері під проводом балетмайстра Василя Авраменка, як і йому самому за його безмежну віру в успіх, за його працю і розумне уживання талану складає отсим прилюдну подяку Ювилейний Комітет Українського Національного Танку:

Петро Сокальчук, голова; **Павло Боднар,** заст. голови; **Іван Редчук,** скарбник; **Степан Бриґідир,** заступник; **Микола Новак** і **Василь Дроботій,** секретарі; **Калина Лисюк, Іван Єдинак, Антін Куцик,** контрольори.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Галя зі Скварків Матвійчукова, жінка учителя, членкиця Т-ва „Союз Українок", померла скоропостижно дня 31. березня ц. р. в 32-гім році життя. Похорон відбувся дня 2. квітня в год. 4 попол. з дому при вул. Бічній Янівській ч. 11. на Личаківський цвинтар.

Покійна була людиною небуденної інтеліґенції і хоч зійшла зі світа в такім молодім віці, залишила по собі добру память тихої і скромної робітниці не на однім полі нашого національного життя. Родилася вона 1898 року в українській родині у Львові, як 17-літня учениця вступила 1915 року до „Української Самаританської Помочі" і працювала в лічницях як сестра-жалібниця. За часів визвольної війни покійна Галя Скварківна як сестра-жалібниця несла поміч нашим раненим і хорим борцям за волю і ділила долю й недолю УГА на Великій Україні. По війні вийшла заміж за видавця української літератури для молоді та шкільних читанок, Миколу Матвійчука. Брала участь в нашім громадськім житті, а крім того пробувала своїх сил у письменстві й публіцистиці. Її публіцистичні праці, фейлетони, дописи, нариси друкувались у „Вперед", „Гром. Думці", „Українській Трибуні" у Варшаві, в „Учит. Слові", „Жіночій Долі", „Ділі" і в „Літописі Червоної Калини".

В останнім числі „Літопису Червоної Калини" читали ми талановито написаний нарис-спогад „Перші ранені", в якому авторка змалювала свої перші враження в воєнній лічниці. Ніхто з читачів цього нарису не міг сподіватися, що це остання праця молодої авторки. Покійна писала також дрібні вірші для дітей та перекладала такі вірші з чужих мов для читанок. Свого часу вийшов також переклад покійної „Робінзон Крузо". Безпощадна смерть припинила працю тієї шляхотної й талановитої жінки. **Земля хай буде їй пером!**

R.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ ... ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

Звіт головного фінансового секретаря, Романа Слободяна.

(Продовження).

(15)

Як зростав посмертний фонд за минулих 16 літ:

1915	$ 51,603.97
1916	63,543.61
1917	78,195.77
1918 інфлюенца	
1919	43,232.32
1920	67,344.17
1921	91,172.17
1922	83,193.44
1923	93,799.77
1924	132,628.53
1925	158,840.07
1926	190,283.13
1927	164,180.56
1928	188,193.31
1929	165,988.71
1930	213,559.43
Разом	$1,785,758.96

Фонди посмертний і резервовий призначені на виплати посмертних запомог, як також грошевих зворотів, які є в нових родах обезпечення, а то обезпечення платне по смерти з вкладками до 70 року життя (О), обезпечення платне по смерти члена з вкладками на протязі 20 літ (Р) і обезпечення платне за життя з вкладками на протязі 20 літ (Е).

Про вартість нових родів обезпечення мали нагоду переконатись ті члени, які, змушені безробіттям, дістали грошеві звороти по трох роках обезпечення. Сьогодня підноситься клич членства, щоби звільнити з оплат місячних вкладок на час безробіття. На старі роди обезпечення сього зробити не можна. Старі роди обчислені на плачення місячних вкладок аж до смерти, без якихнебудь полекш. Нові роди обезпечення дають грошеві звороти, безплатне продовження або виплачений цертифікат. Тому ми мусимо звернути увагу наших членів, щоби вони масово записувались на нові роди, бо тільки ті роди зможуть орґанізацію розвинути. Нові роди є придумані з духом і вимогами часу і являються гарною інвестицією. Про сю справу я писав обширніше в календарі 1930 і 1931 р. До нових родів обезпечення сколектовано за 1930 р. $13,007.91, а крім сеї суми покредитовано в рахунках нагороди в сумі $1,134.13 для секретарів місцевих відділів, як слідує:

За перший квартал	$325.50
За другий квартал	331.90
За третій квартал	341.15
За четвертий квартал	361.08
Разом	$1,134.13

На жаль, тільки одна третина відділів У. Н. С. має нові роди обезпечення.

Молодечий Департамент зреформовано і влучено правно до У. Н. С. 30 червня 1921 р. Головного опікуна, а з ним і всіх підвладних опікунів скасовано. Всі відділи Молодечого Союза зреформовано на Молодечий Департамент, за який відповідають місцеві відділові урядники нарівні зі старими членами старих і нових родів обезпечення. Нагороду, яку побирали опікуни, мають побирати секретарі. Ся нагорода збільшилась по впровадженню нового роду обезпечення Т. 2, на яку член платить 50 цнт. місячно.

До Молодечого Департаменту сколектовано за 1930 рік $40,850.88, а $4,538.97 обтягнено яко належний 10% секретарям. За грудень 1930 р. зворот нагороди виносив $372.77. Разом з Молодечого Департаменту і з нових родів старших членів виплачено нагороди $5,673.10. Повища сума є малою нагородою за велику працю, яку дають місцеві секретарі, а щоби сі нагороди збільшити в десятеро, то треба збільшити в десятеро членство в нових родах обезпечення і в Молодечім Департаменті. На жаль, понад 50 відділів У. Н. С. не провадять Молодечого Департаменту і тимсамим секретарі не можуть діставати і того скромного винагодження, яке мають сі урядники, що такі відділи провадять.

Підчеркую ще раз, що Молодечий Департамент при У. Н. С. є дуже важним чинником, який заважить на будучности нашої орґанізації. Як ми дістанемо всі наші діти до Мол. Деп., а всі старші діти перепишуться до старших членів в нові роди обезпечення, то розвій У. Н. Союза буде запевнений на десятки літ.

(Дальше буде).

ФАЛЬШИВІ ГРОШІ ЗПЕРЕД 2,000 ЛІТ.

На перший погляд здається це неможливим. Але факт не дасться заперечити. Минулого року в Швеції проведено дуже богато розкопок в ріжних частинах краю в пошукуванні за скарбами штуки та ріжними історичними знахідками. На острові Ґотлянд знайдено в землі дуже богато. Між иншим відкрито там найбільшу досі на півночі знайдену старовинну салю, довжиною в 60 метрів. По всій правдоподібности було це мешкання, зглядно палата шведського героя Огавера Великого, звісного зі старих переказів.

В цій салі знайдено коло 30 монет, в чому 20 срібних римських динарів з відбитками ріжних цісарів та цісаревих з часів по Христі. Ці монети вказують на те, що в старих часах між Швецією та Римом був живий торговельний рух. Одначе ці монети важні ще чим иншим, а саме, що між ними є декілька фальшивих. Деякі монети по своєму складі мають завеликий процент олова. Вказує це на фальшування римськими купцями срібних монет і пусканням їх в обіг на півночі, щоби в той спосіб збогатитись коштом бідних Шведів.

Деякі монети представляють ще иншу вартість, а саме невмілі підробки цих монет тодішними варварами. Виходить, що й Шведи зі свого боку підробляли монети і пускали їх в обіг. Підроблювано їх зі срібла і бронзи. Підроблювано їх мабуть у той спосіб, що з добрих монет відтискано на сплавах срібла і бронзи потрібні образи, але дуже невміло. Спеціяльно написи дуже невиразні.

Щож дивуватись нинішним підробкам? Люде все хотять дешевим коштом збогатитися і за це нераз дуже строгі кари поносять.

Войтіх Кодет.

ХЛОПЧИК ЧИ ДІВЧИНКА?

Сталося, що прокурист Форманек не прийшов одного дня до канцелярії. До пів до девятої ніхто над тим не думав, хоч, правду сказати, він усе в осьмій годині бував на своїм місці. Колиж уже припізнився, то лише на одну, дві чи три хвилини. Таксамо, коли мав кудись пійти, наприклад до якогось уряду, а хотів той обовязок як найскорше виконати, то виходив зараз рано з дому, одначе заздалегідь повідомляв про це в канцелярії.

Та нічого такого не сказав, коли вчора вечером виходив з канцелярії. Тому, коли стінний годинник показував девяту годину, ввесь персонал занепоївся.

Всі були якісь нахмарені, в канцелярі було тихесенько, лише годинник рівномірно вибивав своє тик... так...

— Колиб йому хоч щось злого не пригодилося, — озвалася нараз Мартуся, чорноволоса практикантка. Так дала пізнати, що саме вона найтяжче переносить цю пригнобленість і гнітучу тишину в канцелярії.

— А може занедужав, — відважилася відповісти Нілочка, тайпрайтерка, радше тому, щоби відігнати здогад, який мучив її.

При цьому обіб дівчині глянули на годинник, що вже вказував пів до одинацятої. Потім їх очі спочили на бухгальтері, якого голова схилялася важливо над сторінками головної книги. Ждали від нього освободжуючого слова.

Та пан бухгальтер лише зморщив чоло і непривітно відрубав:

— Я дивуюся вам... ви начеб не мали іншого клопоту... журіться радше роботою.

Одначе самого його в души мучили такі самі побоювання, як і його молоді товаришки. що він ходить вулицею задуманий, тому не булоб дивниці, колиб його стрінуло якесь нещастя. Ці побоювання збільшувало ще те, що прокурист сам розповідав недавно, що ледви-ледви вратувався перед автом, яке наїздило вже на нього. Одначе не хотів зрадитися зі своїми побоюваннями...

— Пана прокуриста нема? — озвався касієр Мічура, як відчинив із розмахом двері та побачив порожнє місце при прокуристовім столі.

— Ні... Ще не прийшов, — з болем зітхає Мартуся.

Пан Мічура на хвилиночку призадумався, потім ударився пальцем по чолі та значучо усміхнувся: „Це певно весела новина...?" тай вийшов.

Три парі широко отворених очей глянуло по собі. І всі глибоко відітхнули.

Як жеж то вони не впали на це? Таж усі знали, що в прокуриста сподіються дитинки, а прокурист сам говорив, що мусить бути хлопець... Нараз у канцелярії розяснився настрій та зазвеніли штучні машини.

Пополудні прокурист Форманек прийшов. Усміхнувся загадочно, як винуватець і трохи стидливо. Одначе не говорив нічого... Тому цікавість зросла.

— Так що є, хлопчик чи дівчинка? — спитав без обиняків бухгальтер.

Форманек щасливо усміхнувся:

— Ще нічого. Я відвіз жінку на клініку.

В канцелярії настала веселіша атмосфера. Обі дівчині мрійливо прижмурювали очі, а хвилинами їх личка вкривалися румянцями. В души хотіли, щоби то була дівчинка, одначе прокурист і бухгальтер згідно твердили, що то буде хлопець.

Тому тішилися на завтра рано. Та пан прокурист не прийшов.

Знову прийшов пополудні. Та вираз його лиця був інший, ніж учора. Був, щоправда, веселий, одначе його очі говорили щось, що найліпше можна назвати „шибеничний гумор", а довкола уст грала йому хитра усмішка.

Цим разом урядовець Каляш перший відважився спитатись пана прокуриста:

— Так що, пане прокуристе, можемо вам ґратулювати? Що є: хлопчик, чи дівчинка?

Прокурист Форманек, сам ще молодий чоловік, зачервонівся сильно та засміявся збентежено.

— Напевно дівчинка, — озвалася Мартуня та зачервонілася по шию.

— Побачите, що то дівчинка, — майже благаючо сказала Нілочка та звернула чудові очі на стіну.

— Ах, де там дівчинка, то хлопчик, правда, пане прокурист? — дрочився бухгальтер з обома дівчатами.

Одначе прокурист крутив головою так і сяк і сяк і придурковато всміхнувся, приймаючи побажання.

— Так скажітьже вже раз нам: чи то хлопчик, чи дівчинка? — допитувалися його всі.

— Це... це... хлопчик... і дівчинка...— душився від злобного сміху прокурист Форманек... То близнята!

(З чеського переклав **М. Н.**).

Добре зрозумів.

Судця: Чи обвинувачений пє горівку?

Обвинувачений: Коли пан суддя такі добрі, то я попросив би чарочку.

Суддя: Чому ви вкрали байсикел з цвинтаря?

Обвинувачений: Я думав, пане суддя, що власник байсикля помер, а байсикел лишив.

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(18)

Несподівано зза кущів кинулося кілька людоїдів на Тарзана. Він одбиваючись молотив своїм києм направо й наліво. Кого влучив добре по голові, чи куди инде, той вже більше не вставав. Та на зміну впавших зза кущів вискакували ніби з прорваного міху все нові й нові дикуни. Тарзан почав втомлюватися, й дикуни вже кілька разів легко зранили його своїми списами.

—o—

Нарешті Тарзан вирішив покликати собі на підмогу своїх друзів з джунґлів. Дикуни були не лише здивовані, але й перелякані, почувши страшної сили голос Тарзана, що вигукував якісь для них незрозумілі згуки. Рот білої людини був широко розкритий і з нього вилітали звуки, ніби якогось роздратованого звіря джунґлів.

—o—

Як тільки завмерли звуки Тарзанового голосу, дикуни почули, що з джунґлів наближається до них якийсь галас. Здавалося, що звідти поспішають якісь дикі звірі, або натовп людей. Ще не встигли опамятатися людоїди, як з кущів вискочила біла пантера й кинулася на Тарзанових ворогів. За нею з кущів вискочило кілька сильних малп.

—o—

Це дивне „військо" кинулося бити й торощити черепи дикунам, що посміли так необережно напасти на їх приятеля Тарзана — владику джунґлів. Скоро дикуни почали тікати в розтіч, щоб ратувати своє життя в джунґлях. Акут, ватажок малп, був дуже задоволений, що він випробував на кількох людоїдах той спосіб боротьби, якого він вивчився від Тарзана.

—o—